

Varend onder vijf sterren

De trossen worden met machines losgegooid. De 'Queen Elisabeth II', die 500 jaar na de eerste *crossing* van Columbus als laatste lijnschip nog de overtocht naar de Nieuwe Wereld maakt, wendt zich af van de wal. Op de kaaien van Southampton speelt een sjiek uitgedoste band 'Sailing' van Rod Stewart. Het is de gespeelde weemoed van de afvaart die — steunend op strijdstokken — het vulgaire gekrijs van de meeuwen moet inlijsten. Rob Rombout, de al 17 jaar in Brussel residierende Nederlandse filmmaker, heeft dagenlang het sop en de zeeën van tijd met deze laatste der oceaanreuzen gedeeld.

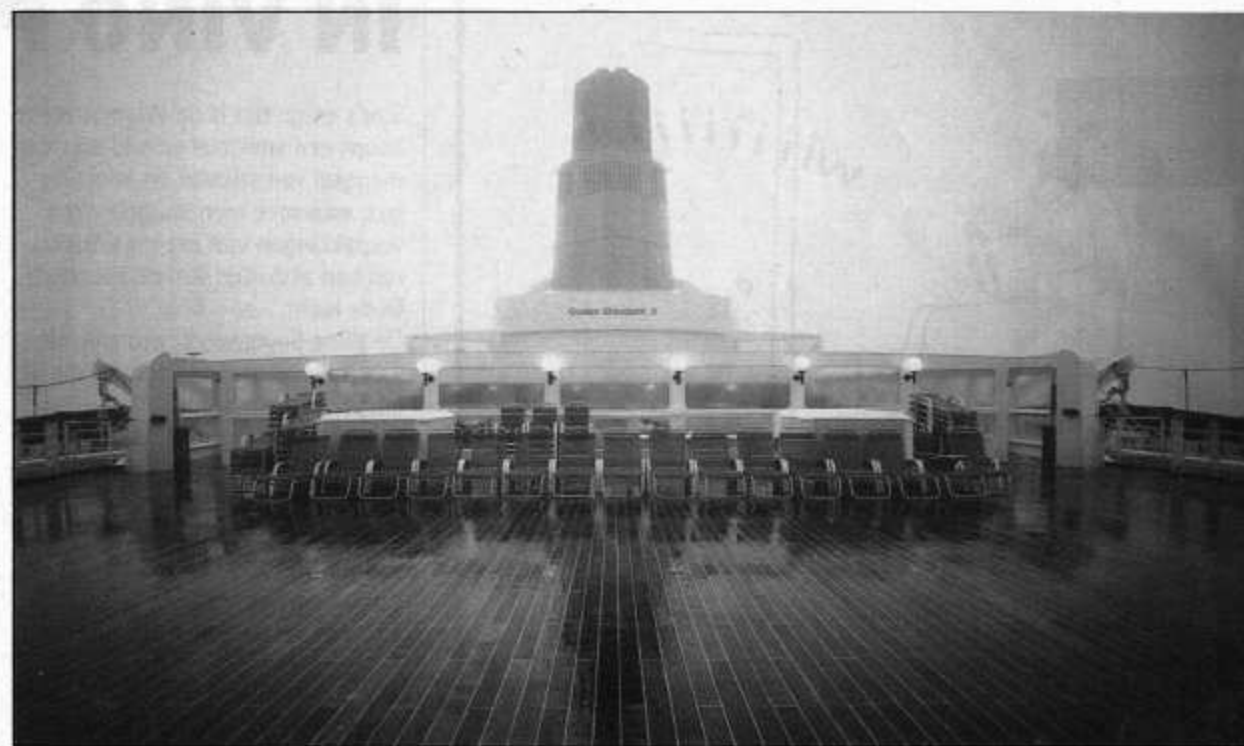
ROMBOUT « Het is een film en geen reportage, met het accent op het schip zelf en op het feit dat zijn passagiers niet zozeer het comfort en de luxe zoeken als wel een zo groot mogelijk isolement. Aan boord is er plaats voor zo'n 3000 mensen — 1100 bemanningsleden en 1800 passagiers —, maar je ziet ze amper lopen op dat grote schip. »

HUMO De film gaf inderdaad de indruk dat er amper 150 man aan boord was.

ROMBOUT « Die indruk heb je ook als je er bent. Je kan daar echt uren over dek dwalen of een etmaal in een salon zitten zonder één mens te zien. Het is alsof men dat verplicht samenzijn van zo'n grote groep mensen over een zo groot mogelijke oppervlakte heeft willen spreiden. Het schip lijkt echt gemaakt voor het individuele isolement: het is 300 meter lang en telt elf verdiepingen die dertig meter in de hoogte schieten. Voor de passagiers is het ook zo dat ze alleen de officieren te zien krijgen en nooit de 1100-koppige bemanning, want de gewone zeelui mogen absoluut geen contact hebben met de passagiers. Zij leven in aparte dekken en compartimenten die via allerlei schotten en trappenconstructies gescheiden zijn van de passagiersdekken. Het zijn twee aparte werelden. »

HUMO Bij het begin van de reis werden kapitein en officieren door een 'showmaster' aan de passagiers voorgesteld als waren zij performers in een vijf dagen durend live-optreden.

ROMBOUT « Ja, de officieren moeten op die twee stoelen zitten. Ze zijn zeelui, maar tegelijk ook acteurs die tijdens de hele voorstelling klaar moeten staan voor vragen van de toeschouwers. Niet te verwonderen dat een flink deel van



GOD SAVE THE QUEEN

de officieren nu al een of ander boek zat te schrijven; het is een op zijn minst bizarre werksituatie. »

HUMO Was de rederij 'Cunard Lines' zomaar bereid om een filmploeg aan boord te laten?

ROMBOUT « Ze hebben een aversie tegen de media, tegen het soort TV-ploegen dat als gieren op de luxe wil neerstrijken, maar vanaf het ogenblik dat ze ons niet-spectaculaire opzet begrepen, kregen we alle faciliteiten. Een nieuwsploeg van televisie zie je zo achter een dronken passagier aan gaan hopen dat ie in het diepgroene zwembad stuitert. Zij komen naar zo'n schip en zij hebben hun verhaal al in hun hoofd. Ons doel was net andersom. Wij wilden niet overal achter de coulissen gaan filmen, wij wilden dat leven aan boord niet onthullen of demystifiëren, wij wilden dat leven op dat schip eerder *mystifiëren*. Wij hebben wel interviews met passagiers, maar vanaf het ogenblik dat hun verhalen naar de anecdotiek neigen, breken we ze af. De mythe moet intact blijven. Maar het is een schip dat beladen is met verhalen natuurlijk. Ze hebben ooit vijf jaar lang een vrouw aan boord gehad die altijd maar over en weer reisde en nooit van boord ging. Dat is al een documentaire op zich. »

HUMO Hoeveel kost de overtocht?

ROMBOUT « Alnaargelang de

klasse ging dat van 60.000 F naar 500.000 F. Die klasse-indeling zit eigenlijk alleen nog maar in de restaurants waar je toegelaten wordt. Hoe meer je betaalt, hoe minder mensen je in je 'eetomgeving' ziet. »

HUMO Er is ook een eigen krantje.

ROMBOUT « Ze hebben twee dagblaadjes, één met een lijst van alle activiteiten en één met het internationale nieuws zoals het via de persagentschappen van de telex rolt. Aan boord is er ook een TV-stationnetje dat nieuws en video-films uitzendt. Ze moeten wel want de oceaan is nog de enige plaats ter wereld waar je geen enkele TV-zender — zelfs CNN niet — kan ontvangen. De satelliet richt zich niet op de oceaan en dus bevindt je je vier dagen van de vijf in een televisie-vacuüm, in een TV-niemandland. »

HUMO Van de vaste showploeg aan boord kregen jullie de uitspraak: 'You can't get away from your audience here'.

ROMBOUT « Ja, ze zitten inderdaad vijf dagen vastgeklemd aan hun 'vaste' publiek. Het is één gezelschap, maar eigenlijk zijn het 5 orkestjes en één dansgroep die drie maanden onafgebroken op de boot blijven. Het is ook niet bepaald top-entertainment, het is nogal makkelijk, nogal kitscherig en neutraal. Maar we hebben gemerkt dat

de passagiers hun ongetwijfeld hoogstaande smaken en voorkeuren gewoon anders instellen op zo'n schip. Er is niks anders, dus zullen we het maar pruimen. Het hoge niveau wordt vooral gehaald door de lezingen en conferenties. Tijdens onze reis was de Nigeriaanse auteur en Booker Price winnaar Ben Okri aan boord om twee lezingen te geven. Op andere overtochten heb je een Amerikaanse generaal die over de Golfoorlog vertelt of filmacteurs die een beeld van hun carrière schetsen. En mocht dat je niet interesseren dan kan je een cursus 'cadeautjes inpakken' of 'tango in vijf lessen' volgen. »

HUMO Bij jullie passagiers zat ook de Britse popgroep The Cure.

ROMBOUT « Ja, zij hebben de overtocht met de 'Queen' al ettelijke keren gemaakt omdat ze een hekel aan het vliegtuig hebben, veel te benepen voor hen. Gaan ze op tournee in de States, dan is die overvaart — à 500.000 fr per persoon — gewoon verplicht door hun contract. The Cure hield er wel een heel ander leven op na dan de meeste passagiers. Ze sliepen overdag en hingen 's nachts in de danszalen rond. Ik denk dat dit schip één van de weinige plaatsen der wereld was waar niemand ooit van The Cure gehoord had. »

HUMO Zagen ze het nog als een kick, zo'n oceaanreis?

ROMBOUT « Nee. Ze gedroegen zich als jongetjes op een schoolreis, amuseerden zich bijvoorbeeld door urenlang met plastic ringen naar een plastic paaltje te gooien. Dat is typisch een vermaak op dat schip, zo'n dwaas strandspel waar je je uren zoet mee houdt. »

HUMO Het is een compleet elektronisch schip.

ROMBOUT « Ja, het is een schip 'waar niets mee kan gebeuren', maar toch hebben ze één man op de brug staan die altijd oogcontact moet houden met de zee. Dat het niet zo'n onkreukbaar vaartuig is, werd twee maanden geleden bewezen toen ze op een zandbank liepen, waardoor ze acht weken uit de vaart waren. De herinnering aan de 'Titanic' is ook nooit ver weg. Het schip vaart de plek voorbij waar die andere titaan gezonken is, en het krantje en tv-stationnetje staan er uitvoerig bij stil. Ook de kapitein heeft het erover in zijn dagelijks praatje met de passagiers: 'De zee is kalm,' zo zei ie, 'maar over enkele uren varen we voorbij de onheilsplek van de Titanic.' Die ouwe gabber hield echt van dat soort *thrills*. Was het klaarblauwe lucht, dan kon het 'straks best flink gaan stormen'. De passagiers waren in elk geval dol op die spaninkjes. »

HUMO Zag je onderweg nog andere schepen?

ROMBOUT « Nee, ook op dat gebied is het isolement volledig. Vijftig jaar geleden vaarden er meer schepen op die route en viel er voor de passagiers nog wat te beleven. Nu zien ze alleen nog wat dolfijnen en vliegende vissen en verder niets.

HUMO Je hebt eerder een film gemaakt over een treinreis (*Parijs-Moskou in 'Nord Express'*). Waarheen gaat de volgende reis?

ROMBOUT « Het wordt geen reis, maar wel weer een film over extreem isolement, namelijk over de bemanning van een weerkundig station op Antarctica. Als je daar zit, als menshoopje tussen die barre natuur, dan ga je ongetwijfeld nadenken over je lot, over je leven en over je plaats in die oceaan van tijd die geschiedenis heet. »

Jan Hertogh:

Aan boord van de Queen Elisabeth BRTN, vrijdag 9 okt.

(N.B. Mis vooral niet de aankomst in Misty Manhattan!)